СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ганета Минкова Минкова

член на Научното жури, назначено със Заповед № РД-09-120/13.12.2018 г. на Директора на ИДП за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по професионално направление 3.6 Право,
на Велина Петрова Спирова

1. ДАННИ ЗА ПРОЦЕДУРАТА

Велина Петрова Спирова, задочна докторантка в Института за държавата и правото при БАН, е подала заявление, с което желае да бъде допусната до защита на дисертация за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, научна област 3.6 Право, Административно право и административен процес. Темата на нейния дисертационен труд е „Чуждестранните лица като субекти на данъчното право на Република България”.

Съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и правилника за неговото прилагане (ППЗРАСРБ) докторантката е приложила: творческа автобиография; копие от диплома за завършено висше образование; заповеди за зачисляване, удължаване на срока и за отчисляване от задочна докторантура; протоколи от положени изпити съгласно индивидуалния план; списък и копия на публикации; справка за приносите; преценка на научния ръководител; дисертационен труд на хартиен носител, автореферат.

Дисертационният труд е обсъден от секцията по Публичноправни науки към ИДП при БАН на заседание, проведено на 12.12.2018 г., като е дадено положително становище за откриване на процедура по неговата защита.

Преценката на представените документи показва, че са налице условията за провеждане на защита за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, уредени в ЗРАСРБ.

2. ДАННИ ЗА ДОКТОРАНТКАТА

Велина Петрова Спирова е родена на 25.08.1987 г. в гр. София. Тя е завършила средното си образовение в 105 СОУ „Атанас Далчев“ с разширено преподаване на английски и италиански език в гр. София. През 2011 г. е завършила право в Университета за национално и световно стопанство, а през 2012 г. е положила теоретико-практически изпит пред Министерството на правосъдието.

Велина Спирова е била юридически сътрудник в адвокатска кантора, одитор в Одитна дирекция към Сметната палата, консултант в „KPMG – България“ ЕООД.

Понастоящем тя е управител на дружество, което предоставя правни и счетоводни консултации.

Велина Спирова е задочна докторантка в ИДП при БАН в научната област 3.6 Право, научна специалност „Административно право и административен процес“. Срокът за нейното обучение е 4 години, считано от 01.01.2014 г. до 01.01.2018 г., като първоначалният срок е удължен с една година, до 31.12.2018 г. В срока на докторантурата Велина Спирова е отчислена с право на защита поради успешно завършен курс на обучение и изпълнен индивидуален учебен план. Докторантката е положила изпитите, предвидени в индивидуалния учебен план, приет на заседание на Научния съвет към Института за държавата и правото при БАН.

Велина Спирова е била на обучение в Италия, Университета в Болоня, за три месеца през 2015 г. по програма „Еразъм”. През месец юли и август 2014 г. е била на специализация в университета „Готфрид Лайбниц“, Хановер, Федерална Република Германия.

Велина Спирова е участвала в следните научни конференции:

а/ VI-та национална конференция на докторантите на ИДП на БАН, проведена през юни 2016 г., на която е участвала с доклад;

б/ VII-та национална конференция на докторантите на ИДП на БАН, проведена през 2017 г., където е участвала също с доклад;

в/ международна конференция, организирана от IFA – клон България и проведена през ноември 2018 г. в СУ „Кл. Охридски“.

Тя е участвала в семинарите, провеждани в ИДП на БАН. Също така е завършила два допълнителни обучителни курса в сферата на данъчното право в ИДП на БАН.

Велина Спирова владее английски и италиански език.

3. ОПИСАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД И ДРУГИТЕ ПРЕДСТАВЕНИ ПУБЛИКАЦИИ

3.1. Структуриране на дисертационния труд

Структурата на дисертацията отговаря на законовите изисквания, като организира подходящо и смислено съдържанието на труда. Изложението следва логиката на структурата. В дисертацията е анализиран богат фактически материал, покриващ широк спектър от значими проблеми.

Броят на страниците е 175, включително съдържание, списък на използваните съкращения, библиография и декларация за оригиналност. Под линия има общо 405 бележки, като използваните литературни български и чуждестранни източници, административна и съдебна практика са 149, а използваните интернет връзки - 3.

В изложението са обособени пет глави. Всеки един от конкретните научни проблеми е разработен, като е проследена действащата и отменената нормативна уредба и е направен съответен правно-теоретичен анализ.

3.2. Актуалност на темата на дисертационния труд

Темата на дисертацията на Велина Спирова „Чуждестранните лица като субекти на данъчното право на Република България" не е била предмет на самостоятелно научно изследване, въпреки че е засягана в отделни разработки, посветени на двойното данъчно облагане и правните механизми за неговото избягване. Обаче няма изследване на чуждестранните лица като субекти на данъчното право у нас, което да разглежда тези проблеми в тяхната цялост, като същевременно предлага усъвършенстване на нормативната уредба. От гледна точка на постоянно активизиращите се икономически, социални и културни връзки в днешния глобален свят, тази тема придобива все по-голямо значение, поради което актуалността на дисертационния труд е вън от съмнение.

3.3. Описание на отделните части на дисертационния труд

Предмет на изследване в дисертационния труд са въпросите, свързани с чуждестранните лица, които са задължени по българските данъчни закони. Предметът е разработен всеобхватно, като се изследвани в сравнително-правен аспект въпросите за правосубектността на чуждестранните лица, тяхното място в структурата на данъчното правооотношение, а така също и задълженията, които тези лица имат по отделните закони.

В *Увода* докторантката формулира и изяснява правилно предмета, обекта, целите и задачите на изследването.

Първата глава на дисертационния труд е със заглавие „Данъчно правоотношение. Субекти на данъчното право". В нея авторката проследява теоретичната концепция за правната същност на данъчното правоотношение и на субектите на данъчното право. Докторантката разглежда подробно видовете субекти на данъчното правоотношение и по-конкретно пасивните субекти, към които принадлежат и чуждестранните физически и юридически лица. Отделено е специално внимание на критериите, въз основа на които данъчноправната теория дефинира страните по правоотношението. Първият критерий, който възприема модела на гражданското правоотношение - „кредитор" и „длъжник", е „направлението на средствата". Според тази по-стара теория, държавата или общината представляват кредитор в данъчното правоотношение, а физическите и юридическите лица – длъжник. Съвременната теория за страните на данъчното правоотношение въвежда като критерий властническия метод на правно регулиране и дефинира страните като „активен" и „пасивен" субект.

Глава Втора на дисертацията е със заглавие „Местни и чуждестранни лица" и в нея се изясняват тези два вида субекти. Законодателството определя чуждестранните лица при прякото подоходно облагане по пътя на изключването – това са лицата, които не са местни. По отношение на местните лица законодателят е извел критерии, подредени във възходящ ред, като наличието на съответен критерий изключва следващите. Именно поради тази законодателна техника, която в голяма степен

възпроизвежда модела на Спогодбите за избягване на двойното данъчно облагане, дисертантката разглежда подробно местните лица.

Глава Трета е със заглавие „Правно положение на чуждестранните лица при облагане с подоходни данъци" и в нея се разгледат въпросите за: обхвата на доходите, облагани съгласно българския данъчен закон; източниците, от които произтичат тези доходи; освобожданията от облагане, които се прилагат и спрямо чуждестранните лица; деклариране и внасянето на данъците като допълнителни данъчни задължения от комплексното данъчно правоотношение; случаите на възстановяване на платени данъци. Това са проблеми, които имат важно практическо значение, като впечатление прави богатата административна и съдебна практика, използвана в изложението.

Глава Четвърта е със заглавие „Правно положение на чуждестранните лица при облагане с косвени данъци". Тъй като Законът за данъка върху добавената стойност и Законът за акцизите и данъчните складове не правят разграничения между местни и чуждестранни лица, подобно на законите, уреждащи прякото облагане, основните въпроси, върху които се спира дисертантката, са тези за регистрацията на чуждестранните лица чрез акредитиран представител. Тази фигура е сравнително нова в данъчното ни законодателство.

Глава Пета е със заглавие „Правно положение на чуждестранните лица при облагане с местни данъци". Дисертантката разглежда в исторически аспект промяната в законодателната уредба относно възможността чужденци да придобиват недвижими имоти у нас, тъй като данъкът върху недвижимите имоти е основно задължение сред местните данъци и носи най-значителни приходи на общините.

В *Заключението* се съдържа анализ и синтез на основните положения на дисертацията, както и се правят предложения за усъвършенстване на законодателството.

3.4. Автореферат

Авторефератът отразява пълно и правилно съдържанието и характеристиките на дисертационния труд, като самостоятелно са изведени научните приноси, направени в него.

3.5. Други представени публикации

Докторантката има следните публикации, свързани с темата на дисертационния труд:

а/ *„Данъчно правоотношение и субекти на данъчното право",* доклад пред 6-та Национална конференция на докторантите в ИДП на БАН, публикуван в Сборник научни трудове, том XIV, с. 36-44;

б/ *„Представителство на чуждестранните лица чрез акредитиран представител",* доклад пред 7-та Национална конференция на докторантите в ИДП на БАН, публикуван в Сборник научни трудове, ISSN 2603-3011, с. 24-32;

в/ *„Център на жизнени интереси – проблеми при определянето му*", Правна мисъл, 2017, кн. 2, с. 18-28.

Всички публикации се отнасят към изследваните в дисертационния труд проблеми, като ги развиват и доизясняват.

4. НАУЧНИ ПРИНОСИ

Могат да бъдат откроени следните приносни моменти:

4.1. Дисертационният труд съдържа цялостно изследване на чуждестранните лица като данъчни длъжници по българското право.

4.2. В Глава първа на изложението докторантката прави предложение за обединяване на двата критерия за разграничаване на страните по данъчното правоотношение – цивилистичния и властическия, което е неин принос към данъчноправната наука.

4.3. Приносен момент в Глава втора е анализът на критерия „център на жизнените интереси“, който е напълно неизследван на теоретично ниво, а също така липсва достатъчно административната и съдебната практика.

4.4. Приносен момент в Глава четвърта е паралелът между законовия и договорен представител, от една страна, и от друга - акредитирания представител, при който има съчетание от двете познати ни фигури от общата част на гражданското право.

4.5. Докторантката е проследила редица важни моменти в законодателството и съдебната практика, като е направила съответните изводи и е изложила на база на тях конкретни предложения *de lega ferenda*.

5. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ

Считам, че липсва достатъчен анализ на косвеното облагане във връзка с различията, които могат да бъдат откроени при облагането на чуждестранните лица с косвени данъци в сравнение с облагането им с преки данъци.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на изложеното по-горе може да се направи следното заключение:

Дисертационният труд на Велина Спирова е сериозно и задълбочено научно изследване. То е посветено на важен проблем в правната ни литература и в практиката, какъвто е този за чуждестранните лица като субекти на българското данъчно право. Откроява се с научна стойност и научен анализ, с редица предложения за усъвършенстване на данъчното ни законодателство. По моя преценка трудът напълно отговаря на изискванията за дисертационен труд.

Научната продукция на Велина Спирова обхваща важни области на данъчното право. Тя е направила редица приноси в областта на материалното данъчно право, в

частност на въпросите за правното положение на чуждестранните лица, които заслужава да бъдат оценени по достойнство.

Представените дисертационен труд и други научни публикации отговарят на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България и правилника за прилагането му.

От преценката на дисертационния труд се установява убедително, че кандидатът за присъждане на образователната и научна степен „доктор" Велина Петрова Спирова има значителни научни изследвания и постижения.

Въз основа на гореизложеното и на основание чл. 11 от Закона за развитието на академичния състав в Република България изразявам становище уважаемото Научно жури при Института за държавата и правото при БАН да вземе решение за присъждане на Велина Петрова Спирова на образователната и научна степен „доктор" по научна специалност „Административно право и административен процес", професионално направление 3.6 Право.

Януари 2019 г. Председател на Научното жури:……

Гр. София /проф. д-р Г. Минкова/